

26. Steenkamp, J-B.E.M. (2019) 'Building strong nation brands', *International Marketing Review*, 38(1), pp. 6–14.
27. Vlado, C. and Chatziniolaou, D. (2021) 'Nation branding, in what context?', in *Advances in Marketing, Customer Relationship Management, and E-Services*. Hershey, PA: IGI Global.
28. Yin, R.K. (2018) *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. 6th edn. Thousand Oaks, CA: Sage.
29. Zlobina, O.G. (2024) 'Identity vs. sense of belonging: new approaches in the study of social self-positioning', *Ukrainian Society*, 3–4(90–91), pp. 35–51.

DOI 10.70286/ISU-15.10.2025.014

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Лесів І.Г.

аспірант

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1735-9020>

Кафедра фінансів, банківської справи,

страхування та фондового ринку

Запорізький національний університет, Україна

Підприємство, як юридичний суб'єкт господарювання (комерційна та некомерційна діяльність), використовуючи трудові та матеріальні ресурси, займається виробничо-господарською діяльністю з метою отримання максимального прибутку.

В сучасних умовах господарювання і швидко мінливих умовах зовнішнього середовища в Україні і всьому світі що характеризуються: високим рівнем конкуренції, технічними і технологічними змінами, нестабільною політичною ситуацією, невизначеністю в економіках (зростання рівня інфляції, зміна курсу валют, зниження купівельної спроможності, падіння прибутку підприємств, обмеженості ресурсів тощо), пошук ринків для вигідного вкладення капіталу, процесами глобалізації, стрімкого розвитку діджиталізації, впровадження штучного інтелекту і його повсякденне використання, міграція населення, глобальне потепління, тощо, частіше стало знаходити відображення на нестачі висококваліфікованих кадрів, дефіциту фінансових ресурсів. В таких поточних умовах підприємствам важко протистояти зовнішнім факторам і – все частіше підштовхує підприємства до ретельного планування виробництва для адаптації до зовнішніх змін.

Планування допомагає об'єднати всі структури підприємства спільною метою. Спрямованість і координованість підрозділів вирішує питання ефективного та раціонального розподілу ресурсів підприємства, передбачити різні майбутні ситуації зі своєчасною розробкою планів розвитку підприємства.

І як результат гостро постає питання вибору адекватного інструментарію який допоможе підвищити результативність виробничо-господарської діяльності промислових підприємств.

Питаннями життєвого циклу підприємств розглядається великою кількістю зарубіжних та вітчизняних вчених і дослідників із сторони стратегічного менеджменту та з фінансової точки зору. Дослідженнями життєвого циклу з позиції стратегічного менеджменту займалися такі автори, як І. Адізес [5], Д. Лестер [8], С. Котенко [3], К Фукс [4] та інші.

Вчені пропонують різноманітність варіантів моделей життєвого циклу підприємства, моделі містять від трьох до десяти стадій. Однак всі моделі носять теоретичну направленість без кількісних критеріїв відмінності між собою стадій.

З фінансового погляду життєвий цикл розглядали зарубіжні вчені: В. Дікінсон [7], М. Скотт [9] та інші, а також роботи сучасних українських дослідників: О. Дзюбенко [1], В. Касьяненко [2] та інші вчені чиї роботи присвячені питанням фінансування залежно від стадії життєвого циклу підприємства.

Враховуючи досліджені моделі життєвого циклу підприємств, з фінансового погляду, залишається недостатньо вивченим на українському ринку.

Узагальнюючи інформацію о всіх моделях життєвого циклу, можна зробити висновок, що всі вони мають лише теоретичний характер з рекомендаційною направленістю. На підставі цього в дослідженні застосована концепція У. Брувер і У. Хамманом [6] і досліджено життєвий цикл і матрицю БКГ кондитерських підприємств України: ПРАТ "РОШЕН", ТОВ "ТРИ СТАР", ПРАТ "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "КОНТІ", ТОВ "МАЛЫ ФУДС", ПАТ "КОНДФАБРИКА "ХАРКІВ'ЯНКА", ПРАТ "МОНДЕЛІС УКРАЇНА" в періоді 2023-2024 рр.

Для визначення життєвого циклу підприємства застосовані слідуєчі фінансові детермінанти, які змінюються в залежності від переходу підприємства від одної стадії до іншої :

- коефіцієнт фінансування (Кфін);
- коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл);
- коефіцієнт платоспроможності (автономії) (Кплс);
- коефіцієнт оборотності власного капіталу (Кобвк);
- коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал).

Зведена інформація за результатами дослідження і розрахунку представлено на рис 1

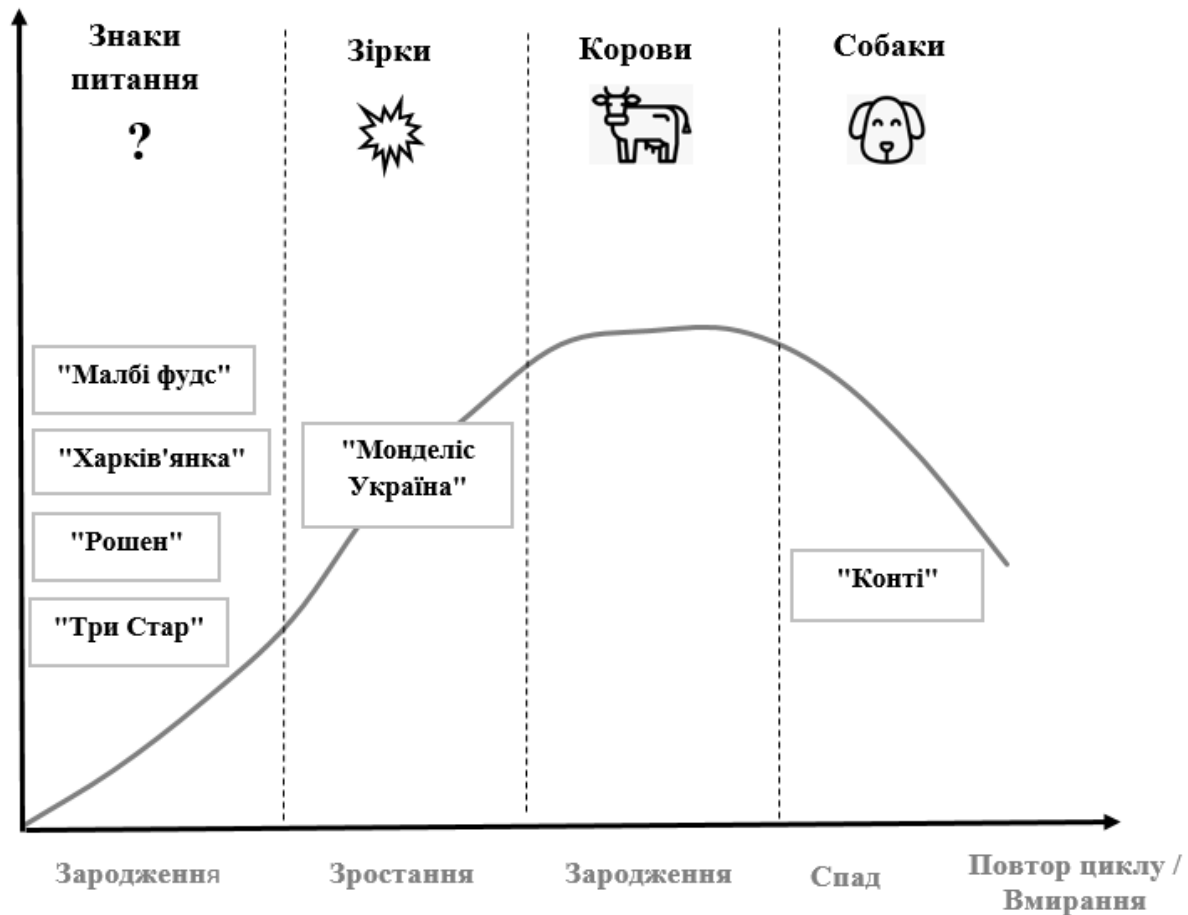

Рис. 1 Матриця ЖЦ і БКГ промислових підприємств за період 2023-2024 рр.

Можна зазначити, що в період 2023-2024 рр. підприємства знаходяться в стадії:

- "Зародження" - ПРАТ "РОШЕН", ТОВ "ТРИ СТАР", ТОВ "МАЛБІ ФУДС", ПАТ "КОНДФАБРИКА "ХАРКІВ'ЯНКА";
- "Зростання" - ПРАТ "МОНДЕЛІС УКРАЇНА";
- "Спад" - ПРАТ "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "КОНТІ"

тому необхідно продовжити дослідження і запропонувати для цих підприємств тип планування.

Список використаних джерел

1. Дзюбенко О. М., Підходи до методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. Ефективна економіка № 4, 2015, <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5921>
2. Касьяненко В.О, Котенко Н.В., До питання забезпечення сталості фінансування стартапів впродовж життєвого циклу Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2019 DOI: 10.21272/1817-9215.2019.3-15
3. Котенко С. І. Управління конкурентоспроможністю на різних етапах життєвого циклу організації / С. І. Котенко // Вісник Сумського державного

університету. Серія : Економіка. - 2021. - № 1. - С. 269-275. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2021_1_32

4. Фукс К.В Особливості маркетингу стартапу крізь його життєвий цикл східна європа: економіка, бізнес та управління Випуск 2 (39) 2023

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.39-8>

5. Adizes I. Corporate Lifecycles: how and why corporations grow and die and what to do about it, 1988.

6. Bruwer W. S., Hamman W. How can cash-flow patterns assist analysts in investigating a company's financial health? — February. 2008

7. Dickinson V. Cash Flow as Proxy for Firm Life Cycle; PhD; CPA. Fisher School of Accounting Warrington. College of Business. University of Florida. 2007.

8. Lester D. L., Parnell J. A. The Progression of Small and Medium-Sized Enterprises (SME) through the Organizational Life Cycle. Winner: JBE Outstanding Paper. P. 202–215.

9. Scott M., Bruce R. Five Stages of Growth in Small Business // Long Range Planning. GB. Vol. 20. No. 3. 1987. P. 45–52.

INCLUSION IN THE LABOR MARKET: THE PATH TO ECONOMIC GROWTH AND SOCIAL DEVELOPMENT

Soroka O.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Department of Human Resource Management and Labor Economics

Gerzyk D.O.

Student

Specialization: Economics

Odessa National Economic University, Ukraine

In today's world, changes in the social and political spheres are inevitable, labor and economic relations are rapidly transforming, new forms of relations between employees and employers are emerging and spreading dynamically in society, and the system of property relations is being modified, which leads to changes in the distribution and redistribution of income and profits in favor of certain groups of the population. Under such conditions, the economy becomes increasingly dependent not only and not so much on the managerial elite, but on the involvement of the entire labor potential of society in its functioning and development, on the rational and effective use of as much of the labor potential of all economic actors as possible. In this case, inclusiveness penetrates deeper and deeper into the pores of social relations.

Inclusion in the labor market means not only ensuring equal access to jobs, but also creating an environment where the diversity of employees—in terms of gender, religion, age, physical abilities, education, disability, or membership in certain social groups—is used as a valuable advantage. Effective inclusion reduces labor shortages, increases productivity, stimulates innovation, and strengthens social cohesion. In